

ПЕДАГОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ОРІЄНТУВАННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

В статтє рассмoтренє вопросы ориєнтирoваннє студєнтoв высшєх тєхничєских зєвєдєний нє здoрoвєй oбрєз жєзнє, є тєкжє прєдлoжєнє пєдєгoгєчєскє стрєтєгє ориєнтирoваннє студєнтoв нє сoхрєнєнє и укрєплєнє свoгo здoрoвє. В прoцєссє oбучєннє физичєскoму вoспитєннє прєдлoжєнє ширoкo приємєнє интєрєктивнє фoрмє и мєтoдє oбучєннє.

Ключoвє слoвє: *физичнє културє, здoрoвєй спoсїб жєттє, ориєнтувєннє студєнтє, пєдєгoгєчнє стрєтєгє, инфoрмувєннє, єктуєлїзєцїє, збєгєчєннє, интєрєктивнє мєтoдє, трєнїнг, єнкєтувєннє.*

The main aspects and point of Higher Technical Educational establishments students orienting on a healthy way of life. We also propose pedagogical strategy of students orienting on preserving and strengthening their health. In the process of Physical Training tuition we propose wide application of interactive forms and methods of training.

На відміну від багатьох шкільних предметів та вузівських дисциплін, які носять назви певних галузей науки (математика, фізика, хімія, біологія і т.п.) в навчальних планах є тільки два предмети, які у своїй назві несуть культурологічний зміст – це фізична культура та світова художня культура. Якщо світова художня культура визначається на рівні елективного компонента, то фізична культура традиційно входить в базовий зміст освіти.

Фізична культура, таким чином, не тільки назва але й традиційне направлення освіти. Водночас слід визнати, що велике змістове навантаження назви предмета – передача цінностей та ідеалів багатства культури, поки що не відповідає закладеним в його сутність змістовим критеріям та вимогам культури – сучасна масова практика скоріш підтверджує думку про те, що зміст предмета «фізична культура» сприймається як «фізична підготовка».

Фізична культура, як частина загальної культури, представлена у вищому навчальному закладі навчальною дисципліною і невід’ємний компонент цілісного розвитку особистості студента, професійної підготовки та гармонізації його життєдіяльності. Важливе завдання навчального та навчально-тренувального процесів з фізичного виховання та спорту полягає не тільки в конкретизації навчання умінням та навичкам використання засобів фізичної культури, спорту, туризму у ВНЗ, але й, головне, в навчанні технологіям та більшому застосуванні цих засобів у майбутньому, мотивації до здорового способу життя, вдосконаленню особистості та соціуму. Тому, особлива роль в проєктуванні фізичного виховання у вищому технічному навчальному закладі полягає в тому, щоб, виходячи з реальних умов ВНЗ, запропонувати такі форми організації та забезпечення ефективності фізичного виховання, які б спонукали до формування культури здоров’я студента та його саморозвитку.

З цього виходять освітні задачі: теоретичні та методико-практичні заняття, підвищений контроль не тільки за фізичною підготовленістю але й за основами теоретичних знань, умінням самостійно складати й використовувати розвиваючі та реабілітаційні комплекси та вправи.

Сучасні науковці стверджують, що спроби відновити фізкультурно-оздоровчу та спортивно-масову діяльність у ВНЗ старими організаційними формами, як правило, не дають бажаних результатів. Широке використання в навчальному процесі таких форм як анкетування, консультація, спецкурс, лекція, тест, додаткова освіта, які спрямовують студента на збереження власного здоров'я та ведення здорового способу життя, майже не здійснюється. Коректувати існуючий стан життя, формувати здоровий спосіб життя студента можливо посередництвом спеціального педагогічного забезпечення.

Під педагогічним забезпеченням мається на увазі «сукупність факторів та умов їх розгортання за допомогою спеціальних педагогічних форм, методів, процедур та прийомів (технологій)». Вирішити цю проблему, проблему формування здорового способу життя студента найкраще посередництвом реалізації педагогічної стратегії його орієнтування на здоровий спосіб життя. Ця стратегія як діяльно-цільова компонента педагогічного забезпечення передбачає наявність мети, педагогічних умов, методів, прийомів і засобів досягнення етапів і припускає здійснення певних педагогічних дій, які сприяють розумінню студентом значущості діяльності, націленої на самозбереження й самореалізацію в різних сферах діяльності людини, збагаченню навичок охорони здоров'я.

Орієнтування студента на здоровий спосіб життя як педагогічну стратегію треба включати в педагогічне забезпечення навчального процесу технічного університету, який повинен бути насиченим ідеями виховання і формування у студента норм і правил здорового способу життя. З багатьох педагогічних стратегій ми вибрали стратегію орієнтування. Ця стратегія відповідає ситуації розвитку студента, не суперечить основним навчальним вимогам, зачіпає основні сфери особистості (пізнавальну, емоційно-мотиваційну, діяльну) та припускає комплекс заходів ознайомчого, рекомендуючого, підтримуючого характеру, націлених на досягнення мети або результату. Посередництвом цієї стратегії розгортаються основні педагогічні засоби орієнтування: знайомити, звертати увагу, націлювати, допомагати, підтримувати, сприяти, активізувати, сприяти адекватному оцінюванню. В результаті реалізації даної стратегії приходиться усвідомлений вибір ціннісних орієнтацій, що сприяють становленню особистості, самореалізації в політичному, професійному, економічному і культурному життях. Таким чином, особливості студентського віку та суттєві характеристики педагогічної стратегії орієнтування дозволяють розглядати цю стратегію в контексті здорового способу життя з залучанням студента як суб'єкта до здоров'язберігаючої діяльності.

Педагогічна стратегія орієнтування студента на здоровий спосіб життя передбачає дії педагога ознайомчого, рекомендуючого та підтримуючого характеру, що спрямовані на інформування студента про здоровий спосіб життя, адекватне оцінювання власного способу життя, актуалізацію емоційно-ціннісного відношення, активізацію здоров'язберігаючої діяльності, збагачення досвіду здорового способу життя. Вона спрямована на оволодіння особистістю певними засобами здоров'язберігаючої діяльності, надбання та розвиток необхідних якостей, сприяючих організації та веденню здорового способу життя.

Практичні завдання досягнення мети, вибраної нами стратегії здійснюються послідовно на кожному етапі орієнтування студента на здоровий спосіб життя: етапах інформації, ознайомлення, актуалізації, збагачення. Кожен етап стратегії включає вирішення педагогом окремих задач, використання відповідних форм і методів, а також результат, який студент досяг у своїй діяльності.

Стратегія орієнтування студента на здоровий спосіб життя передбачає реалізацію педагогічних умов. Про необхідність створення педагогічних умов при реалізації виховних технологій відмічали О.Д.Дубогай, Т.Ю.Круцевич, М.О.Третяков, Б.М.Шиян. Умови враховуються або створюються для використання в виховній меті та розглядаються як комплекс передумов, які організують педагогічну діяльність. В педагогічних дослідженнях умови висвітлюються як: обставини, які забезпечують розвиток та становлення особистості; вимоги до організації виховного процесу в університеті; поетапність виконання; університетське середовище, в якому проходять процеси вирішення педагогічних задач; наявність певних правил та відношень, що забезпечують реалізацію мети педагогічного впливу.

Для реалізації стратегії орієнтування студентів на здоровий спосіб життя в умовах технічного ВНЗ були виокремлені наступні педагогічні умови:

- інформування студента про здоровий спосіб життя (інформаційне забезпечення);
- актуалізація його емоційно-ціннісного відношення до здорового способу життя (моделювання);
- збагачення досвіду здорового способу життя.

Осмилення, розуміння та набуття особистісних значень людини в будь-якій сфері життєдіяльності, на думку педагогів та психологів, суттєво змінюється завдяки цілеспрямованій роботі з інформацією.

Тому реалізація першої педагогічної умови орієнтування студента на здоровий спосіб життя повинна здійснюватись у рамках фізкультурної освіти. Навчальна дисципліна «Фізична культура», на нашу думку, сприяє інформаційному орієнтуванню студента на здоровий спосіб життя за рахунок поєднання двох компонентів – базового (обов'язкового) та елективного (для

вирішення окремих задач). Оптимальне поєднання змісту базового та елективного компонентів Програми дисципліни «Фізична культура» ми пов'язуємо з реалізацією з одного боку – отримання інформації від студентів (анкетування, бесіди, тестування), а з іншого – надання більш повної інформації студентам в теоретичному і практичному розділах програми щодо орієнтування їх на здоровий спосіб життя.

Для того, щоб студенти в процесі викладання теоретичного матеріалу отримали більш повну інформацію з оздоровлення власного організму, а головне ґрунтовно закріпили її, передбачалось широке застосування інтерактивних форм і методів навчання (тренінги та інформаційно-просвітницькі програми). Також особлива увага має приділятися застосуванню методів, що спрямовані на підвищення пізнавальної діяльності, які б дозволяли більш активізувати творчу діяльність студентів, наблизити їх до розуміння майбутньої професійної діяльності та ведення здорового способу життя.

Актуалізація емоційно-ціннісного відношення студента до здорового способу життя являє собою цілеспрямовану педагогічну діяльність, що направлена на активізацію ціннісних валеологічних орієнтирів (думок, поглядів, уявлень, переконань, установ і т.п.) та осмисленість їх значущості в життєдіяльності людини.

Методичне забезпечення реалізації другої педагогічної умови здійснювалось за допомогою використання дискусійних методів організації навчально-пізнавальної діяльності студента (діалоги, диспути), які сприяють активізації емоційної сфери особистості, а також моделюванню інтерактивних методик самостійних, індивідуальних та колективних форм роботи.

Третя педагогічна умова орієнтації студента на здоровий спосіб життя має логічне продовження перших двох і передбачає збагачення досвіду здоров'язберігаючої діяльності, вибір відповідних педагогічних дій, способів організації діяльності студента. Під збагаченням досвіду здорового способу життя розуміється сукупність педагогічних дій, що направлені на оволодіння студентом різноманітними прийомами формування та ведення здорового способу життя.

Таким чином, орієнтування студента на здоровий спосіб життя за допомогою реалізації сукупності педагогічних умов, методів, прийомів та засобів інформаційно-пізнавального, емоційно-ціннісного характерів може здійснюватись в освітньому процесі вищого технічного навчального закладу та сприяти вирішенню проблеми формування здорового способу життя студентської молоді.

Література

1. Круцевич Т.Ю. Научные исследования в массовой физической культуре. – Київ: Здоров'я, 1985. – 117.
2. Паначев В.Д. Исследование факторов здорового образа жизни студентов // Социс. – 2004. – № 11. – С. 98–99.

3. Страшко С.В., Животовська Л.А., Гречішкіна О.Д., Міненюк А.О., Савонова О.В., Гаврилюк В.О. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ/Сніду / За ред. С.В.Страшка: Навч.-метод. посібник для викладачів валеології, основ медичних знань та безпеки життєдіяльності, вчителів основ здоров'я, студ. вищ. пед. навч. закладів. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Освіта України, 2006. – 260 с.
4. Формування здорового способу життя молоді: стратегія розвитку українського суспільства / О.Яременко, О.Балакірева, О.Вакулєнко та ін. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді: УІСД, 2004. – Ч.1. – 160 с.

Т.П.Голуб

ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ: ШЛЯХ У МАЙБУТТЯ

В статтє рассмотрена гуманитарная компонента образования, являющая собой целостный процесс воспитания, обучения и развития, базирующийся на признании абсолютной ценности человека и обеспечивающий овладение студентами практико-ориентированными знаниями и становление личности, способной к самореализации и саморазвитию.

Ключевые слова: высшее техническое образование, гуманизация, гуманитарная культура, гуманитарная составляющая, диалог, личность, научно-технические знания, образовательные технологии, обучение, педагогический процесс, познание, профессиональная компетентность, развитие, фундаментальное образование

Tetiana Golub. Humanities in Higher Technical Education: Way to the Future.

This article is devoted to the role of humanities in higher education, which positions itself as an integral process of upbringing, education and development based on acknowledgement of person's ultimate value and provides student's mastering of practice-oriented knowledge, formation of personality capable of self-implementation and self-development.

Key words: cognition, development, dialog, educational techniques, fundamental education, higher technical education, humanities, humanization, pedagogical process, personality, scientific and technical knowledge, professional competence, studies.

Останнім часом людство почало усвідомлювати необхідність інтенсивної взаємодії та взаємопроникнення природничонаукової та гуманітарної компонент культури як стратегічну задачу свого розвитку. Однією з найактуальніших проблем сьогодні стає усвідомлення нової парадигми освіти, вироблення відповідної методології і тим паче необхідність створення освітньої